

Změna a „bytí“

Aristotelés říká (Met IV, 1012b – Kříž 124), že „to, co se mění, musí býtí jsoucí“. Ovšem to platí jen pod tou podmínkou, že jak změnu, tak „bytí“ (event. „jsoucnost“) chápeme jinak než on. Pokud „jsoucím“ rozumíme něco, co je aktuálně „tímto zde“, pak musíme připustit, že před vznikem tohoto jsoucího (jímž myslíme zejména jeho zrod a teprve pak růst, nikoli pouze tento „růst“) tu ono nyní jsoucí ještě nebylo jsoucí, takže jeho vznik musíme chápat jako změnu ještě nejsoucího v už jsoucí. V tom smyslu pak platí, že ke „změně“ může docházet i tam, kde ještě (nebo možná také už) není nic „jsoucího“, že tedy oblast proměnlivosti je širší (rozsáhlejší) než oblast „jsoucího“. Pokud časově vymezíme „bytí“ nějakého jsoucna jeho vznikem a zánikem, musíme eo ipso připustit, že před jeho vznikem, stejně jako po jeho zániku, toto jsoucno není (nebylo a nebude) „jsoucí“. Naproti tomu však v průběhu jsoucna samého (jakožto událostného dění mezi vznikem a zánikem) dochází také ke změnám, v důsledku čehož část jsoucna-události, které ještě neproběhla, je „ne-jsoucí“ v jiném smyslu než v případě, kdy ještě vůbec nedošlo ke vzniku jsoucna, podobně jako ona část jsoucna-události, která už proběhla, je „ne-jsoucí“ zase v jiném smyslu než v případě, když už zaniklo jsoucno celé. Tak se ukazuje, že proměnlivost charakterizuje „bytí“ jsoucna po celou dobu jeho „trvání“ (od vzniku až po zánik), což znamená zároveň, že jsoucno je po celou dobu svého bytí jakoby z větší části „ne-jsoucí“. Proto je třeba si položit otázku, jaký je vztah mezi „ne-jsoucím“ v rámci bytí jsoucna a „ne-jsoucím“ mimo jeho rámec (tj. před jeho vznikem a po jeho zániku). Připustíme-li, že se jsoucno-událost v průběhu svého bytí nemění jen tak, že dochází k pouhé střídě série jeho okamžitých jsoucností, ale že se mění v každém, okamžiku celé (tak jako „jest“ v každém okamžiku celé), pak musíme připustit jako relevantní otázku, jak dochází k „osvojení“ něčeho z budoucnosti (která ještě není), takže se z té osvojené části stává „budost“ konkrétního jsoucna (která rovněž ještě není).

(Písek, 060524-1.)